

25 danske indikator-arter (svampe, mosser og laver) til overvågning af skovhabitat-typer (NOVANA).

Flemming Rune, Erik Aude og Jacob Heilmann-Clausen

Rødmende Læderporesvamp

Daedaleopsis confragosa

Nøglekarakterer:

En poresvamp med seje, etårige konsolformede frugtlegemer der er op til 15 cm brede og 4 cm tykke med skarp rand. Friske frugtlegemer dannes i sommeren og efteråret. Oversiden er rynket til ribbet og først cremefarvet til okkerbrun i koncentriske zoner. I løbet af vinteren ændres overfladens farve til mere ensfarvet hvidlig eller teglrød, men man kan også findes frugtlegemer der er tofarvede i skarp adskilte zoner. Undersiden har porer, der med alderen og mod frugtlegemets rand er næsten lamelagtigt langstrakte, 1-2 pr. mm. Poreoverfladen anløber kødrødt på friske eksemplarer (gælder ikke overvintrede frugtlegemer). Lugt svag, syrlig. På grene og stammer af løvtræ, især el og pil. Oftest på døde stående træer. Almindelig i visse skovtyper, især i sumpskove med urørt præg

Forvekslingsmuligheder

Rødmende Læderporesvamp kan næppe forveksles med andre svampe der forekommer i Danmark. Ege-Labyrintsvamp vokser næsten udelukkende på eg og er flerårig med labyrintagtige porer, der er over 1 mm brede. Birke-Læderporesvamp har på oversiden stærkt hårede frugtlegemer. Fyrre-Korkhat vokser på nåletræ og har tyndere frugtlegemer med rødbrunt kød.

Grov Kulskorpe

Eutypa spinosa

Nøglekarakterer:

En kernesvamp, der danner et mangeårigt ofte meterlangt, stenkulsagtigt, hårdt fællesvæv som er skorpeagtigt tilvokset tykke grene og stammer af bøg. Fællesvævet er 2-8 mm tykt og groft vortet af godt ½ mm brede knortede udvækster, der vokser ud fra de mm-store kugleformede frugtlegerer der sidder dybt indsænkede i fællesvævet (kan ses som glinsende klumper, hvis friske frugtlegerer gennemskæres med en skarp kniv). Ingen lugt.

Almindelig i ældre bøgeskove med større mængder af dødt ved, men stort set manglende i forstligt drevne bevoksninger.

Forvekslingsmuligheder

Grov Kulskorpe kan næppe forveksles med andre svampe der forekommer i Danmark. Andre arter af Kulskorpe (*Diatrype* og *Eutypa*) danner tyndere, næsten glatte fællesvæv eller meget små fællesvæv der maksimalt når en ustrækning af få centimeter. Skorpe- og Purpur-Kulbær har en teglrød til purpur farvetone og er tæt besat af afrundede brystformede vorter. Det samme gælder diverse arter af slægten Kuldyne, der desuden har et tyndere fællesvæv. Stor Kulsvamp har et 5-10 mm tykt fællesvæv, med en næsten glat, bølget overflade. Fællesvævet er sprødt og knaser når man trykker hårdt på det. Også Elle- og Knudret Kulsnegl har et tykkere fællesvæv (ca 10 mm) og en næsten glat overflade. Samtidigt er de enkelte fællesvæv relativt små og veldefineret pudeformede.

Tøndersvamp

Fomes fomentarius

Nøglekarakterer:

En poresvamp der danner flerårige, hovformede, op til 50 cm brede og 25 cm tykke frugtlegerer. Konsistensen er træagtig hård. Frugtlegerernes overside er furet i koncentriske zoner; ældre vækstszone er grålige eller evt. grønne af alger, mens yngre vækstszone og unge frugtlegerer er okkerbrune til rødbrune. Undersiden er hvidlig med 2-4 porer pr. mm, men anløber gerne brunligt ved berøring. Især i forsommeren afgives et hvidligt sporestøv der kan lægge sig tæt over frugtlegerer og omgivende vegetation.

Den findes på stammer, højstubbe og tykke grene af løvtræer, især bøg og birk. Almindelig i ældre utyndede løvskove, men særligt hyppig i udlevede bevoksninger af birk og bøg, hvor træerne er ved at nå deres maksimale alder. Også almindelig i bevoksninger af elm angrebet af elmesyge.

Forvekslingsmuligheder:

Flad Lakporesvamp kan ligne en del, men har mere ensfarvet gråbrun overflade, typisk med en hvidlig vækstzone yderst og en tyndere knasende hatskorpe. Desuden er sporestøvet rødbrunt og lægger sig ofte som et tykt lag på frugtlegererne. Det samme gælder hos Grov Lakporesvamp der kan blive op til 25 cm tyk, og under det brune sporestøv har en umbrabrun til sortbrun overside. Især på el, poppel, pil og birk findes en række flerårige Ildporesvampe, der for den uøvede kan minde en del om Tøndersvamp. Disse arter har dog alle kanelfarvede til lyst rødbrune porer og en næsten sort overside, der typisk sprækker radiært med alderen. Desuden er undersiden typisk hvælvet, mens tøndersvamp næsten altid har et næsten plant underside

Randbæltet Hovporesvamp

Fomitopsis pinicola

Nøglekarakterer:

En poresvamp der danner flerårige, hovformede, op til 30 cm brede og 10 cm tykke frugtlegemer. Oversiden er furet i koncentriske zoner; ældre dele er purpurbrune til sortagtige, men de yngre ydre dele er gullige til orangebrune og typisk harpiksagtig glinsende. Undersiden er oftest gullig med 2-3 porer pr. mm. Lugten er karakteristisk syrligt voksagtig. Konsistensen er læderagtigt sej til træagtig hård.

Arten findes på stammer af nåletræ, især gran, og løvtræ, især el og bøg. Den er almindelig, især i uplejet ældre nåleskov, men er ligeledes hyppig i løv og sumpskove med mere eller mindre urørt præg.

Forvekslingsmuligheder

Med en smule erfaring kan randbæltet hovporesvamp ikke forveksles med andre svampe der forekommer i Danmark. Arter af Lakporesvamp kan være glinsende på overfladen, men de danner brunt sporestøv i store mængder der typisk dækker frugtlegemernes overside. Den glinsende rand af Randbæltet Hovporesvamp smelter ved varmen fra en tændstikflamme, ligesom hos Kobberrød Lakporesvamp.

Flad Lakporesvamp

Ganoderma lipsiense

Nøglekarakterer:

En poresvamp der danner flerårige, konsolformede, op til 50 cm brede og 8 cm tykke frugtlegerer med læder- til træagtig konsistens. Oversiden er furet i koncentriske zoner, og gråbrun, men ofte helt dækket af rustbrunt sporestøv, der bliver mørkt, næsten sortagtigt i vådt vejr. Den yderste vækstzone er typisk hvidlig og ret blød. Oversiden er dækket af en relativt tynd skorpe, der perforeres og knaser når man trykker på den med en negl. Kødet er gråbrunt. Undersiden er hvidlig men markant brunt anløbende ved berøring, med 3-4 porer pr. mm.

Flad lakporesvamp findes på døde stammer, tykke grene og sjældent stød af forskellige løvtræer, især asp og bøg. Den er almindelig i ældre uplejede eller urørte løvskove med forekomst af dødt ved.

Forvekslingsmuligheder blandt andre lign. poresvampe med brune sporer:

Den sjældne Grov Lakporesvamp har tykkere skorpe, der ikke kan perforeres med en negl. Desuden er den væsentligt tykkere og har mere rødligt kød end Flad Lakporesvamp. Den er i Danmark knyttet til levende træer i parker og alleer og er kun meget sjældent fundet i skov. Helt sporedækkede frugtlegerer af Kobberrød Lakporesvamp kan ligne en del, men den har en skorpe der smelter i varmen fra en tændstik.

Kobberrød Lakporesvamp

Ganoderma pfeifferi

Nøglekarakterer:

En poresvamp der danner store, knudrede, lavt hovformede, op til 30 cm brede og 10 cm tykke, flerårige frugtlegemer med træagtig hård konsistensen. Oversiden er furet i koncentriske zoner, som udgangspunkt ±blank harpiksagtig, mørkt violet til rødbrun mod midten og lysere okkerbrun mod kanten. Ofte er hele frugtlegemets overflade dog farvet rustbrunt af sporestøv, men den harpiksagtige skorpe kan erkendes hvis man trykker hårdt på frugtlegemet, hvilket får skorpen til at revne og opsprække på en voksagtig måde. Undersiden er hvidlig med 5-6 porer pr. mm (meget fine).

Arten findes typisk ved basis af levende, gamle bøgetræer, samt på knækkede bøge op til ca. 10 år efter træets død. Langt sjældnere kan den findes på andre løvtræer. Angrebne træer knækker næsten altid lige over basis, hvorefter frugtlegemer vokser ud på begge sider af brudstedet. Den er generelt sjælden men kan optræde hyppigt i lysåbne skove med mange gamle træer fx i dyrehaver

Forvekslingsmuligheder blandt andre lign. poresvampe med brune sporer:

Øvrige arter af Lakporesvamp med blank overflade er enårige og tilvoksede voksestedet via en stilkagtig forlængelse af frugtlegemets bagside. Se desuden Flad Lakporesvamp. Også randbæltet Hovporesvamp kan ligne lidt, men den har hvidt sporestøv og har en sej skorpe der ikke sprænges voksagtigt ved tryk.

Stiv Ruslædersvamp

Hymenochaete rubiginosa

Nøglekarakterer:

En lædersvamp med ca. 1 mm tykke, udstående, taglagte frugtleger. Disse er bredt tilvoksende, rager op til 4 cm ud og har en bugtet rand. Oversiden er ru med sortbrune og orangebrune zoner. Undersiden er glat (uden porer), måske lidt knudret og er rødbrunt til kakaobrunt. Konsistensen er læderagtig sej til sprødt træet.

Almindelig på stammer og grene, sjældnere stubbe af eg.

Forvekslingsmuligheder:

Andre lædersvampe (uden porer) med udstående, taglagte frugtleger er ikke så stive, men bløde og filtagtige, eller de vokser på nåletræ eller har lysere og mere livlige farver.

Elle-Spejlporesvamp

Inonotus radiatus

Nøglekarakterer:

En poresvamp med taglagte, op til 5 cm udstående, frugtlegemer, der nærmest har tre-kantet omrids. Frugtlegemerne er enårige og vokser frem i løbet af efteråret. De har en korkagtig sej konsistens og bliver siddende i op til flere år i mere eller mindre nedbrudt tilstand. Oversiden på friske frugtlegemer er radiærfibret og tottet, med koncentriske orangebrune zoner. Porefladen er grålig okkerbrun og har en hvidlig spejlrefleks, når man vipper frugtlegemet. Overvintrede frugtlegemer er delvist nedbrudte og er mørkere rødbrune, uden tydelig spejlrefleks. Arten er almindelig på døde stammer og højstubbe af el i ellesumpe; sjældnere findes den på andre løvtræer, især hassel og avnbøg.

Forvekslingsmuligheder

Friske frugtlegemer kan kun forveksles med Kroghåret Spejlporesvamp, der er sjælden og mest knyttet til bøg. Den danner væsentligt større frugtlegemerne som er op til 4 cm tykke og mere saftigt kødede. Ligeledes på bøg findes Bøge-Spejlporesvamp, der normalt ikke danner hatte, men mere sammenhængende skorpeagtige frugtlegemer. De overvintrede og halvt nedbrudte frugtlegemer er særdeles karakteristiske og kan ikke med rimelighed forveksles med andre arter end Ræve-Spejlporesvamp.

Ræve-Spejlporesvamp

Inonotus rheades

Nøglekarakterer:

En poresvamp med op til 6 cm udstående, konsolagtige frugtlegemer, der nærmest har trekantet omrids. Frugtlegemerne er enårige og vokser frem i løbet af efteråret. De har en korkagtig sej konsistens og bliver siddende i op til flere år i mere eller mindre nedbrudt tilstand. Oversiden er som ung børstehåret, med koncentriske orangebrune zoner, senere næsten glat. Ved gennemskæring af friske frugtlegemer bemærker man nærmest veddet en stor, hård, afrundet myceliekerne med en afvigende, marmoreret struktur. Dette er helt specielt for arten. Overvintrede frugtlegemer er mørkere rødbrune og ofte delvist nedbrudte uden velbevaret porelag, ligesom mycelkerne kan være svær at erkende.

Ræve-spejlporesvamp findes på bævreasp, sjældent på andre løvtræer. Den ses mest på endnu stående døde træer eller på faldne stemmer og tykke grene uden jordkontakt. Den er generelt sjælden, men kan optræde ret hyppigt i egekrat og kystnære sumpskove med mange gamle bævreaspe.

Forvekslingsmuligheder:

Friske frugtlegemer kan forveksles med Kroghåret og Elle-Spejlporesvamp der dog begge mangler myceliekerne i frugtlegemerne og er meget sjældne på bævreasp. Overvintrede frugtlegemer kan minde noget om tilsvarende frugtlegemer hos Elle-Spejlporesvamp. De kendes fra hinanden på værten, på at enkelt-frugtlegemerne hos Ræve-Spejlporesvamp er større og mindre udpræget taglagte.

Løv-Tjæreporesvamp *Ischnoderma resinosum*

Nøglekarakterer:

En poresvamp med op til 20 cm brede, noget taglagte, op til 10 cm udstående, konsolagtige frugtlegermer. Oversiden er fint håret, og først rødbrun til kakaobrun, men gradvist tjæreatigt sortbrun, selve randen er hvidlig hos helt friske frugtlegermer. Undersidens porelag er ofte nedløbende ad det træ den vokser på og først hvidligt, senere lyst brunligt. Lugt lidt syrlig hos friske frugtlegermer, men i løbet af det sene efterår og lagt ud på foråret udpræget sødlig anisagtig. Frugtlegermerne er enårige og vokser frem i løbet af sensommeren og det tidlige efterår. De er først kødede og saftige, men bliver snart kork- til barkagtigt hårde. De nedbrydes gradvis i løbet af foråret og spises ivrigt af rådyr, hvorfor det kan være lidt vanskeligt at erkende arten om sommeren. De nedløbende porepartier er dog generelt bevarede, det samme gælder frugtlegermer der sidder utilgængeligt fra ivrige rådyr.

Arten findes på løvtræ, især store stammer af bøg. Den har hidtil været meget sjælden i Danmark, men er tilsyneladende under spredning i kraft af naturskovsstrategien. Hidtil kun fundet på Sjælland (7 lokaliteter). Den er ganske hyppig i urskovsagtige bøgeskove i udlandet samt herhjemme i Suserup Skov.

Forvekslingsmuligheder:

Den mere almindelige Gran-Tjæreporesvamp ligner meget. Frugtlegermernes rand er dog ikke så blødt afrundet, men mere skarpt, og den vokser altid på nåletræ

Aspe-Ildporesvamp *Phellinus tremulae*

Nøglekarakterer:

En poresvamp med flerårige bredt tilvoksende, op til 5 cm udstående frugtleger, sjældent over 10 cm på nogen led. Oversiden er først filtet og lys, men bliver snart mørk, skorpeagtig og karakteristisk sprukken med lys rand. Porefladen er skrå og okkerbrun til gråbrun, med 5-6 porer pr. mm. Frugtlegemet er træagtigt hårdt. Vokser kun på bævreasp, typisk på levende gamle træer, hvor frugtlegemerne dannes under døde sidegrene eller i mindre knasthuller efter døde grene. Den er sjælden i de fleste egne, men kan være ret hyppig fx i gamle egekrat med rigelig forekomst af asp.

Forvekslingsmuligheder:

På bævreasp kan arten forveksles med Poppel-Ildporesvamp, der adskiller sig gennem et mere horisontalt, hvælvet porelag og ved ikke at vokse i tilknytning til mindre knasthuller. Også Tøndersvamp kan ligne lidt, men har helt plant porelag og er lysere og normalt ikke opsprækkende på oversiden. På andre værter især birk og pil findes lignede ildporesvampe, men disse kan nemt adskilles ved en korrekt bestemmelse af værtstræet

Birkeporesvamp *Piptoporus betulinus*

Nøglekarakterer:

En poresvamp med enårige, sidestillede, næsten cirkulære frugtleger, der har stokagtig basis. Op til 20 cm brede, 20 cm udstående og 10 cm tykke. Oversiden er læderbrun til hvid, tør og fjedrende. Rand afrundet. Underside med hvid poreflade og ca. 3 porer pr. mm. Lugt syrlig og kød sejt, hvidt og ufibret. Friske frugtleger vokser frem i løbet af sommer og efterår, men bliver siddende i ca. et år. Overvintrede frugtleger er ofte angrebne af insektlarver der navnlig æder porelaget, der derfor kan mangle. Ofte ses desuden angreb af Snyltende Kødkernesvamp der danner gullige galleagtige til vidt udbredte frugtleger på porelaget.

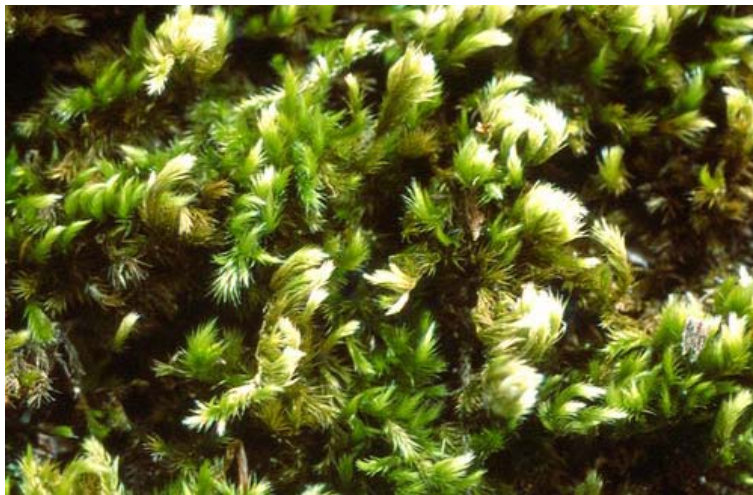
Arten er almindelig på friskvæltede stammer og grene af birk, især i uplejede sumpskove med gamle birke.

Forvekslingsmuligheder:

Der findes ingen forvekslingsmuligheder på birk. På ege kan den meget sjældne Egetunge minde lidt om en Birkeporesvamp, men den har gulligbrunt anløbende overside og poreflade.

Kruset Silkemos

Homalothecium sericeum

Nøglekarakterer:

Et gulligrønt bladmos, der danner flade puder på bark (allerhelst furet bark). Det har korte sidegrene, som i tørt vejr bøjer sig karakteristisk ind over skuddenes hovedakse, og giver skudspidserne en særlig silkeglans. I fugtigt vejr ligger sidegrenene tæt ind mod underlaget. De enkelte blade er stærkt længdefoldede med en veludviklet ribbe. Sjældent med krumme sporehuse (på 2 cm lange børster), som modnes om efteråret. Findes typisk på gamle gamle stammer og dødt ved af bøg, men kan også findes på andre træarter.

Forvekslingsmuligheder:

Egernhale-Buemos (*Leucodon sciuroides*) kan ligne en del. Den har samme vækstmåde, om end sidegrenene ikke bøjer så kraftigt opad i tørke, og de enkelte blade er bredere og uden ribbe.

Stor Stammemos

Isothecium alopecuroides (tidligere *Isothecium myurum*)

1x

Nøglekarakterer:

Et gulliggrønt bladmos, der danner løse gulliggrønne puder ved foden af træer og over træødder, men kan på gode lokaliteter danne samlede bevoksninger til brysthøjde. Findes typisk på gamle stammer af bøg. Fra en krybende hovedstamme udgår opstigende sideskud, der grener sig palmeformet med ensidigt krummede, nedhængende, trinde grene samlet i tætte kvaste ("rottehaler"). Bladene er hule, taglagte og kun tandede i den korte spids. En tynd ribbe når lidt over bladets midte. Sporehuse er oprette.

Forvekslingsmuligheder:

Den nærtstående Slank Stammemos (*I. myosuroides*) ligner, men bladene er langt tilspidsede og takkede næsten til basis. Sporehusene er lidt nikkende. Se nedenfor.

Slank Stammemos

Isothecium myosuroides

Nøglekarakterer:

Lidt mindre og spinklere end den foregående art. Den vokser på lignende steder, men får ofte lidt mere brunligt skær. Arten er meget mere almindelig end ovenstående og kan under gunstige forhold danne homogene bevoksninger i op til flere meters højde. Arten findes typisk på gamle stammer af bøg. Den forgrener sig som Stor Stammemos, men kan også i nogle tilfælde være fjerformet forgrenet. Bladenes lange spids, der er tandede næsten til basis, er sammen med de lidt nikkende sporehuse det bedste kendetegn.

Forvekslingsmuligheder:

Den nærtstående Stor Stammemos (*I. alopecuroides*) ligner. Se ovenfor.

Almindelig Fladmos

Neckera complanata

Nøglekarakterer:

Et bladmos med flade, fjergrenede, skinnende grønne skud, der kan blive over 15 cm lange og godt 5 mm brede. Skuddene danner flade puder på træstammer, med halvtag-agtige skud i etager over hinanden. Bladene er tungeformede og lidt asymmetriske med kort spids. Sporehuse er sjældne. Arten findes typisk på den nederste del af gamle bøgestammer.

Forvekslingsmuligheder:

Tre andre arter af Fladmos er alle sjældne i Danmark og har til forskel fra Almindelig Fladmos fint tværbølgede blade.

Radeløv Bregnemos

Plagiochila asplenioides ssp. *asplenioides*

Nøglekarakterer:

Et levermos, der når det er bedst udviklet kan ligne en lille bregne med indtil 13 cm lange og 5-9 mm brede skud (som regel dog kun et par cm lange). Ugrenede, oprette skud udgår fra en rigt forgrenet, krybende hovedstængel. Bladene er afrundede, har fint tandet rand og danner flade skud. De er skråhæftede og underliggende, så deres forkant dækkes af de følgende blads bagkant. Vokser udelukkende i meget fugtige biotoper på jord, sten, på kanten af elletrunter, på dødt ved og kan på brinker udvikle tætte bestande. Skal derfor primært eftersøges i aske-ellesumpe (91E0).

Forvekslingsmuligheder:

Plagiochila asplenioides kan være meget variable afhængig af fugtighedsforholdene. Arten kan opdeles i forskellige underarter og varieteter. *Plagiochila asplenioides* ssp. *asplenioides* er den underart med de bredeste skud og det er typisk den man finder i aske-elleskovene. Kan af ukyndige måske forveksles med arter af Stjernemos (*Mnium*), der dog er et bladmos med ribber i bladene.

Almindelig Skælryg

Porella platyphylla

Nøglekarakterer:

Et kraftigt levermos med 3-8 cm lange, fjergrenede skud, der har taglagte sideblade (overliggende så forkanten dækker over det følgende blads bagkant). Bladene er opdelt i to flige, en lille smal bugflig og en stor oval rygflig. Rygfligene har nedadbøjet kant, så skuddene bliver lidt hule og kommer til at ligne den skællede ryg på et krybdyr. Danner løse måtter på gamle træstammer (især bøg) i beskyggede og fugtige miljøer.

Forvekslingsmuligheder:

To andre arter af Skælryg i Danmark har til forskel fra Alm. S. enten rygflige smallere end stænglen eller tandede bugflige. Glinsende Bronzemos (*Frullania tamarisci*) ligner lidt, men har indskåret bladspids på de små, indfoldede bugflige.

Ulvefod-Kransemos

Rhytidiadelphus loreus

Nøglekarakterer:

Et kraftigt bladmos som danner løse, ret stive, brunliggrønne måtter på jord, sten, dødt ved og i gunstige tilfælde på basis af gamle stammer med op til 25 cm lange skud. Bladene sidder udspærret på det meste af skuddet, men mod spidsen er de gerne bøjet til samme side. De enkelte blade er brede ved grunden og har en lang, tilbagebøjet spids. Stænglerne er lidt rødlige. Med sine opstigende grene kan arten ligne en "mini-ulvefod".

Forvekslingsmuligheder:

De ulvefod-agtige skud med udstående blade gør den vanskelig at forveksle. De to andre almindelige arter i slægten vokser kun på jord, har sjældent sporehuse og har enten kraftig bladribbe eller lang, tilbagebøjet spids.

Køllemos-art

Zygodon sp.

Nøglekarakterer:

Et meget lille topfrugtet bladmos som i Danmark omfatter tre arter, der alle danner små tuer på gamle træstammer. Bladene er æglancet- eller linielancetformede, spidse og med flad rand. I fugtig tilstand er de udstående, i tør tilstand er de spiralformet vredne. Sporehuse er sjældne. I stedet har mosset vegetativ forering ved hjælp af talrige, små, aflange ynglelegemer, som sidder på stængelen mellem bladene. Foretrækker træer med næringsrig bark, f.eks. elmetræer men findes også på gamle bøgestammer. Kan vokse iblandt andre større epifytiske mosarter så det gælder om at komme tæt på!

Forvekslingsmuligheder:

Kan ikke forveksles, da den særegne vegetative forering ikke findes hos andre mosser. Ynglelegemernes form varierer mellem de tre køllemosarter: ægformet, kølleformet eller flercellet. Fordi en sikker artsbestemmelse af køllemosarterne kræver mikroskopiering og fordi de vokser i samme habitater ønskes kun slægtsniveau.

Grå Dugskivelav

Lecanactis abietina

Nøglekarakterer:

En tynd, grå, skorpeformet lav med 1-2 mm store, runde, bleggult pudrede frugtlegemer, apothecier. Sporerne er smalle, firecellede og ufarvede. Stedvis har laven små, lyse udposninger, som består af ukønnede formeringsceller, pyknokonidier. Vokser i Danmark især på barken af gamle ege men findes også på bøg.

Forvekslingsmuligheder:

Kan næppe forveksles med andre arter pga. sine bleggule frugtlegemer, den tynde, bleggrå vækstform og de mange udposninger af pyknokonidier. Sterilt kan arten forveksles med Nåleprikket bogstavlav (se nedenfor)

Almindelig Lungelav *Lobaria pulmonaria*

Nøglekarakterer:

En stor, bladformet lav, der kan blive over 20 cm og har dybt indskårne flige med bugtet kant. Løvets grønne overside er netformet grubet med fremspringende lister, og undersiden har tilsvarende lyse og nøgne buler på en eller brunlig filthåret bund. Ved tørke bliver overfladen mere brunlig-grålig. Løvet er løst fæstnet til underlaget, og lobeerne bøjer sig ofte udad. På barken af gamle løvtræer primært i Jylland.

Forvekslingsmuligheder:

Kan næppe forveksles med andre laver. Der er fundet tre andre arter af Lungelav i Danmark (Bredfliget, Sølvgrå og Lysegrøn L.), men de er alle mindre, meget sjældne eller uddøde.

Nåleprikket Bogstavlav

Opegrapha vermicellifera

Nøglekarakterer:

En tynd, lysegrå til grå, skorpeformet lav med glat eller fint sprukken overflade. Frugtlegemerne (apothecierne) er sorte, langstrakte og danner gerne et grenet eller måske stjerneformet mønster på den grå baggrund. Mønstrene kan være op til 2 mm store. Imellem frugtlegemerne ses på overfladen talrige, hvidlige vorter, som er pyknider (organer hvori der dannes ukønnede sporer, pyknokonidier). På neutral til basisk bark, især elm, løn og ask.

Forvekslingsmuligheder:

Forekommer ofte steril og kan derfor nemt forveksles med *Lecanactis abietina* på de hvidlige vortelignende pyknider (se ovenfor).

Grå Dugskivelav, når ingen af arterne har frugtlegemer. Dugskivelav har ofte et lilla skær. Arter af Skriftlav (*Graphis*) har også nogle gange grenede frugtlegemer, hvorom thallus sprækker op.

Glinsende Kernelav

Pyrenula nitida

Nøglekarakterer:

En tynd, glat og nogle gange glinsende skorpelav, lyst olivengrå til olivengrøn ofte noget sprukket og med talrige, runde, sorte frugtlegerer, 0,5-1,5 mm store (perithecier) og halvt indsænkede. Frugtlegerernes top er fremspringende og de åbner sig med en pore i toppen. Laven kan nogle gange dække store dele af barken på skovtræer især bøg.

Forvekslingsmuligheder:

Liden Kernelav (*Pyrenula nitidella*) ligner, men har mindre, sorte frugtlegerer (<0,5 mm) og sjældent. Hvidlig Punktlav (*Acrocordia gemmata*) har ca. 1 mm store sorte frugtlegerer, men kan kendes på sin hvidlige, langt lysere farve.

Almindelig Slørkantlav

Thelotrema lepadinum

Nøglekarakterer:

En skorpelav med talrige frugtlegemer (apothecier), der tæt, side om side, sidder dybt placeret i kraterlignende indsænkninger. Inden for indsænkningen sidder en hindeagtig, tandet apotheciekant nærmest som et slør omkring den mørkegrå apothecieflade. Vokser på glat bark af løvtræer, f.eks. bøg, men den kan også trives på en række andre arter.

Forvekslingsmuligheder:

Svensk Slørkantlav (*T. suecicum*) har let rynket thallus og langt mindre sporer (20-35 μm i modsætning til *T. lepadinum*s 60-130 μm). Der findes ikke lignende arter.